

Forsvarsdepartementet

Postboks 8126 Dep
0032 Oslo

NATIONAL POLICE DIRECTORATE

Deres referanse:
2016/2773-5/FD II/HVA

Vår referanse:
2018/04920

Sted, Dato
Oslo, 18.03.2019

HØRINGSSVAR – FORSLAG TIL NY LOV OM ETTERRETNINGSTJENESTEN

Vi viser til Forsvarsdepartementet høringsbrev av 12. november 2018 med forslag om ny lov om Etterretningstjenesten. Vi beklager at høringsfristen er oversittet, og viser til tidligere dialog med departementet om dette.

1. Innledende merknader

Politidirektoratet har forelagt høringen for samtlige politidistrikter, Kripos, Politiets utlendingsenhet, Politihøgskolen, Økokrim og Sysselmannen. Vi har mottatt hørings svar fra Kripos og Innlandet politidistrikt, som er vedlagt. Direktoratet har i sitt hørings svar innarbeidet eller omtalt deler av uttalelsene fra underliggende enheter, og vi viser for øvrig til uttalelsene i sin helhet.

Etter Politidirektoratets vurdering er det positivt at Etterretningstjenesten får et oppdatert rettslig rammeverk. Gjeldende lov om Etterretningstjenesten fra 1998 framstår som overordnet og hjemler ikke inngripende metodebruk på norsk territorium eller på territorium som er underlagt norsk jurisdiksjon, noe som er nødvendig ved innføring av tilrettelagt innhenting av grenseoverskridende elektronisk kommunikasjon som foreslått i høringsnotatet.

Høringsnotatet med lovforslag reiser en rekke krevende og prinsipielle spørsmål. Dette gjelder blant annet forholdet mellom politiet og Forsvaret, herunder kontraetterretning og adgangen til å utføre oppgaver med politiformål; innhenting av informasjon ved inngripende metoder på norsk territorium vurdert opp mot personvern- og menneskerettighetsforpliktelser; samt begrensninger i deling av informasjon med norske beslutningstakere vurdert opp mot statens ansvar for å ivareta sikkerheten til sine borgere mv.

I samme retning som uttalelser fra en rekke andre etater og organisasjoner mener Politidirektoratet at det foreliggende lovforslaget ikke er tilstrekkelig utredet til å kunne ta stilling til de krevende spørsmål som reises. Etter direktoratets oppfatning er det behov for en bredere og grundigere prosess før et lovforslag kan fremmes. I dette ligger også at høringsinstansene må gis en nødvendig høringsfrist. Vi viser i den forbindelse til utredningsinstruksen § 3-3 hvor det fremgår at høringsfristen skal tilpasses omfanget av

Politidirektoratet

Post: Postboks 2090 Vika, 0125 Oslo
Besøk: Fridtjof Nansens vei 14/16

Tlf: 23 36 41 00
Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950
Giro: 7694.05.02388
www.politi.no

tiltaket og dets betydning. Politidirektoratet har med den aktuelle høringsfristen ikke hatt mulighet til å gjøre en grundig vurdering av de ulike problemstillingene i høringsnotatet, og har også måttet sette korte frister for underliggende enheters innspill, som er vesentlige for direktoratets samlede hørings svar på vegne av politi- og lensmannsetaten.

Politidirektoratet anbefaler derfor at de spørsmål som reises i lovforslaget reises utredes videre. De følgende merknadene fra Politidirektoratet blir derfor subsidiære eller kan benyttes i den videre utredningsprosess.

Høringsnotatet og lovforslaget omhandler flere temaer som vil ha stor betydning for politiet. Politidirektoratet vektlegger i det følgende enkelte temaer som har særlig betydning for politiets virksomhet og oppgaveutførelse.

2. Generelt om behovet for tilrettelagt innhenting

I forslag til ny lov om Etterretningstjenesten er det foretatt en gjennomgang og oppdatering av hele Etterretningstjenestens rettsgrunnlag. Det er opplyst at revisjonen er begrunnet i den samfunnsmessige, teknologiske og rettslige utviklingen som har funnet sted siden dagens lov ble til. Lovforslaget inneholder også et forslag til regulering av det som tidligere er omtalt som digitalt grenseforsvar, i lovforslaget nå omtalt som tilrettelagt innhenting av grenseoverskridende elektronisk kommunikasjon (heretter benevnt tilrettelagt innhenting).

Hvilke metoder eller kapasiteter Etterretningstjenesten skal gis tilgang til må avveies mot det trusselbildet Norge til enhver tid står ovenfor. Etterretningstjenesten må gis nødvendig evne for å avdekke de ytre trusler mot Norge. Dette er av avgjørende betydning for norsk stats- og samfunnssikkerhet. I dette perspektivet anerkjenner Politidirektoratet at det er behov for at tjenesten gis tilgang til tilrettelagt innhenting, men de nærmere rammer for innføring av denne kapasiteten er ikke i tilstrekkelig grad utredet i det foreliggende lovforslaget. Det vises til Politidirektoratets merknader ovenfor. Kripos er også positiv i sitt hørings svar til at Etterretningstjenesten gis tilgang til tilrettelagt innhenting på nærmere vilkår.

Innføring av tilrettelagt innhenting er meget inngripende i et personvern- og menneskerettighetsperspektiv og vil trolig i første rekke kunne gi tilgang på informasjon som har betydning for samfunnssikkerheten.

Etter Politidirektoratets oppfatning er det imidlertid i mindre grad nødvendig å gi Etterretningstjenesten tilgang til tilrettelagt innhenting dersom ikke tjenesten kan dele informasjon som kan være av avgjørende betydning for å ivareta samfunnssikkerheten eller Etterretningstjenesten i stor grad ikke innrettes for å se etter slik informasjon. Slik lovforslaget er utformet, vil disse begrensningene i betydelig grad ramme personer som er eller kan bli ofre for alvorlig kriminalitet som drap uten terrorhensikt, grove sedelighetsforbrytelser – også mot barn, forbrytelser mot menneskeheten, menneskehandel mv. Dette omtales nærmere nedenfor.

Etter Politidirektoratets vurdering er det betenkelig at Etterretningstjenesten slik lovforslaget er utformet i så liten grad vil bidra til politiets og påtalemyndighetens oppdragsløsning av betydning for samfunnets sikkerhet.

3. Hjemmelsgrunnlag og rettslig rammeverk

Kripos uttaler i sitt hørings svar at departementets utredning er til dels uklar og generelt vanskelig tilgjengelig. Lovteksten framstår flere steder som retsteknisk mindre god. Videre er lovutkastet og motivene på sentrale områder relativt diffuse. Lovforslaget framstår som fragmentarisk og uklart. Når det gjelder hjemmelsgrunnlaget for informasjonsinnhenting og metodebruk uttaler Kripos følgende:

"Ved lovforslaget gis Etterretningstjenesten vidtrekkende fullmakter til å benytte inngripende metoder for informasjonsinnhenting, også på norsk jord. Hensynene bak legalitetsprinsippet får dermed stor betydning ved utformingen av virksomhetens hjemmelsgrunnlag. Ny lov må ha en oversiktlig og forståelig systematikk, og det nærmere innholdet i bestemmelsene må fremgå tilstrekkelig klart. Samtidig må det etableres rettssikkerhetsgarantier mot misbruk og vilkårlighet. Kravene til forutsigbarhet og rettssikkerhetsmekanismer vil normalt korrespondere med graden av inngrep og faren for misbruk.

Med dette utgangspunkt stiller Kripos spørsmål ved om vilkårene for informasjonsinnhenting og metodebruk angis med tilstrekkelig klarhet. Samtidig er praktiseringen av de vide fullmaktene i begrenset grad underlagt legalitetskontroll. Kanskje særlig problematisk fremstår slike mangler knyttet til tjenestens innhentingsvirksomhet her i landet, der lovforslaget etter vårt syn etablerer en for uklar grenseflate mot ansvarsområdet til PST."

Politidirektoratet tiltrer merknadene og vurderingene fra Kripos. Klare lovbestemmelser med presis begrepsbruk, og klare begrunnelser i lovforarbeidet er nødvendig for å skape forutberegnelighet. Dette vil gjelde både for de ansatte i Etterretningstjenesten som skal utøve etterretningsvirksomhet, for Forsvarsdepartementet og Forsvarssjefen som skal ha utøvende kontroll (executive control), og for Stortingets kontrollutvalg for de hemmelige tjenester som utøver parlamentarisk kontroll og domstolene med sin domstolskontroll. Uten et klart rammeverk vil ikke Etterretningstjenesten kunne underlegges en fullverdig demokratisk kontroll og således heller ikke få den legitimitet en hemmelig tjeneste er avhengig av.

Klare lovbestemmelser er også avgjørende for å hindre at det skjer endringer eller utglidninger i den etablerte rollefordelingen mellom politiet og Forsvaret. Dette er særlig viktig mellom de ulike statlige aktørene innen stats- og samfunnssikkerhet. Et klart definert ansvar er en forutsetning for at en etat skal reagere raskt og adekvat, og er også en forutsetning for et smidig og rasjonelt tverrsektorielt samarbeid.

Politi- og påtalemyndighet, Politiets sikkerhetstjeneste og Etterretningstjenesten skal utfylle hverandre når det gjelder rettslig kompetanse for samlet å avverge og forebygge truslene mot stats- og samfunnssikkerheten. Etterretningstjenesten er Norges utenlandsetterretnings-tjeneste og skal ha sin oppmerksomhet rettet mot de ytre trusler, mens politiet skal rette sin oppmerksomhet mot de indre truslene. Det kan ikke være tvilsomt at det er politiet som har ansvaret for å forebygge og etterforske ulovlig etterretningsvirksomhet på norsk territorium. Dette prinsipielle skillet mellom politiet og Forsvaret må iakttas i lovforslaget, jf. lovforslaget §§ 4-1 og 4-2.

4. Forbudet mot å utføre oppgaver med politiformål

Lovforslaget synes å legge avgjørende vekt på skillet mellom det å forebygge og avverge kriminalitet på den ene siden og det å utøve etterretningsvirksomhet på den annen.

Det heter i lovforslagets § 4-4 *Forbud mot å utføre oppgaver med politiformål*:

"Etterretningstjenestens virksomhet skal ikke ha som formål å løse kriminalitetsforebyggende eller kriminalitetsbekjempende oppgaver som tilligger politiet eller andre norske rettshåndhevende myndigheter.

At informasjon innhentet for etterretningsformål også kan være relevant for politiet eller andre norske rettshåndhevende myndigheter, er ikke i strid med forbudet etter første ledd. Det samme gjelder at Etterretningstjenesten kan bistå politiet innenfor politiets rettsgrunnlag i medhold av politiloven § 27 a og § 10-3 i loven her."

Dette skillet tar etter Politidirektoratets oppfatning for det første ikke i tilstrekkelig grad innover seg politiets beredskapsmessige rolle og betydningen av etterretning for politiets arbeid.

Videre vil Politidirektoratet påpeke at det som etter lovforslagets § 3-1 er definert som Etterretningstjenestens oppgaver, slik det er formulert, også vil være oppgaver med politiformål. Etter lovforslaget § 3-1 skal Etterretningstjenesten innhente og analysere informasjon om utenlandske militære og sivile forhold som kan bidra til å avdekke og motvirke en rekke forhold:

- *Fremmed etterretningsvirksomhet (bokstav d):*
Etter politiloven § 17 b skal Politiets sikkerhetstjeneste forebygge og avverge ulovlig etterretningsvirksomhet. Straffeloven §§ 121 til 126 har straffebestemmelser om ulovlig etterretningsvirksomhet.
- *Fremmede sabotasje- og påvirkningsoperasjoner, samt grenseoverskridende terrorisme (bokstav e og f):*
Etter politiloven § 17 b skal Politiets sikkerhetstjeneste forebygge og etterforske sabotasje og politisk motivert vold eller tvang, eller overtredelser av straffeloven §§ 131 til 136 a, 145 eller 146. Det heter videre at åpen etterforskning i slike saker foretas likevel av det øvrige politi, med mindre annet bestemmes av overordnet påtalemyndighet.
- *Spredning av masseødeleggelsesvåpen og utstyr mv (bokstav g):*
Etter politiloven § 17 b skal Politiets sikkerhetstjeneste forebygge og etterforske spredning av masseødeleggelsesvåpen og av utstyr, materiale og teknologi for produksjon eller bruk av slike våpen.
- *Sanksjonerte, listeførte eller sensitive varer eller tjenester (bokstav i):*
Etter politiloven § 17 b skal Politiets sikkerhetstjeneste forebygge og etterforske overtredelser av bestemmelser i eller i medhold av lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.m. og lov til gjennomføring av bindende vedtak av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd eller annen lovgivning om tilsvarende særlige tiltak.
- *Trusler mot Norges selvstendighet og sikkerhet, territoriale integritet mv (bokstav a):*
Straffeloven kapittel 17 omhandler vern av Norges selvstendighet og andre grunnleggende nasjonale interesser.

Politidirektoratet forstår at forbudet etter § 4-4 betyr at Etterretningstjenesten ikke av eget tiltak kan innhente informasjon om alvorlig kriminalitet som begås i utlandet selv om slik informasjon etter omstendighetene kan ha stor betydning for norsk eller utenlandsk politi for å forebygge eller iredteføre slik kriminalitet. Dette vil blant annet bety at Etterretningstjenesten har forbud mot å dele informasjon med Den internasjonale straffedomstolen som ble opprettet mot å straffeforfølge enkeltindivider for krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og folkemord. Selv om slik etterretningsinformasjon er av avgjørende betydning for at domstolen skal kunne iredteføre denne type straffesaker. Videre at forbudet betyr at Etterretningstjenesten ikke skal innhente informasjon om internasjonal og grenseoverskridende kriminalitet som menneskehandel og narkotikavirksomhet.

Etter Politidirektoratets oppfatning framstår § 4-4 som uklar når Etterretningstjenesten oppgaver etter lovutkastet § 3-1 i det alt vesentlige oppgir polisiære oppgaver, samt at forbudet i et samfunnssikkerhetsperspektiv ikke ivaretar norske interesser. Dette vil særlig ha betydning for lovforslaget om forbud mot utlevering av overskuddsinformasjon.

Politidirektoratet har merket seg merknadene fra Politiets sikkerhetstjeneste (PST) når det gjelder lovutkastet § 4-4. Dette gjelder blant annet at bestemmelsen kan gi en utilsiktet skranke for Etterretningstjenesten til å motta informasjon fra PST når delingen på utleveringstidspunktet ikke nødvendigvis kan begrunnes utelukkende for Etterretningstjenestens formål. Det som her er uttalt om PST også vil gjelde for informasjon fra politiet for øvrig. PST gir også uttrykk for at de stiller spørsmål ved nødvendigheten av å oppstille et uttrykkelig forbud og at det må unngås at loven skaper tvil om Etterretningstjenesten kan motta og behandle opplysninger.

Lovforslaget vektlegger politiets kriminalitetsforebyggende og kriminalitetsbekjempende oppgaver, dette gjelder ikke minst lovforslagets § 4-4. Etter Politidirektoratets oppfatning er dette ikke en dekkende fremstilling av politiets oppdrag. Paragrafen bruker for øvrig begrepet "bekjempe", som ikke er i samsvar med etablert terminologi for politiet. Det er Forsvaret som i en væpnet konflikt kan bekjempe en fiende hvor krigens rett oppstiller andre rettslige regler for forholdsmessighet og nødvendighet når makt anvendes.

Politiet er gitt et omfattende samfunnsoppdrag. Etter politiloven skal politiet blant annet opprettholde den offentlige orden og sikkerhet og alene eller sammen med andre myndigheter verne mot alt som truer den alminnelige tryggheten i samfunnet. Videre skal politiet forebygge kriminalitet og andre krenkelser av den offentlige orden og sikkerhet. Politiet vil fortsatt utøve sine oppgaver under en væpnet konflikt og under okkupasjon. Politiets oppgaver knytter seg til orden, etterretning, forebygging, avverging, krisehåndtering, reaktiv etterforskning og iredteføring. Politiet kan om nødvendig bruke makt i sin oppdragsløsning. Politiets ansvar er ikke begrenset til det fysiske domenet og gjelder også i det digitale domenet.

Politiets arbeid er kunnskapsstyrt og etterretningsdrevet. Den aktuelle trussel som skal forebygges eller avverges er dimensjonerende for all politiinnsats. Dette muliggjør målrettede tiltak for å svare ut trusler mot stats- og samfunnssikkerheten. Politiet tar hensyn til betydningen av at etterforskning- og etterretningstiltak skjer parallelt med håndtering og forebygging og avverging av uønskede hendelser.

5. Forbud mot utlevering av overskuddsinformasjon

Lovforslaget § 7-12 omhandler forbud mot utlevering av overskuddsinformasjon som er innhentet ved tilrettelagt innhenting. Bestemmelsen lyder:

"Etterretningstjenesten skal ikke utlevere overskuddsinformasjon fremkommet gjennom innhenting etter kapitlet her. Straffeloven §§ 196 og 226 gjelder ikke for Etterretningstjenestens personell i den utstrekning de får kunnskap om det aktuelle forholdet gjennom innhenting etter kapitlet her.

Forbudet etter første ledd gjelder ikke overskuddsinformasjon om en straffbar handling som omfattes av straffeloven kapittel 17 eller 18 og som kan avverges. Sjefen for Etterretningstjenesten beslutter skriftlig om utlevering skal skje.

Informasjon som ikke er overskuddsinformasjon kan utleveres dersom vilkårene i kapittel 10 er oppfylt."

Overskuddsinformasjon er definert i lovutkastet § 1-4 nr. 10 som informasjon som er uten selvstendig interesse for etterretningsformål. Overskuddsinformasjon som ikke er innhentet ved tilrettelagt innhenting kan deles med andre myndigheter på nærmere angitte vilkår, jf lovforslaget §§ 10-8 og 10-5.

Høringsnotatet tar her utgangspunkt i Lysne II-utvalgets rapport. Utvalget ble oppnevnt av Forsvarsdepartementets 24. februar 2016 med mandat å utrede sentrale problemstillinger knyttet til Etterretningstjenestens mulige tilgang til elektronisk informasjon som kommuniseres i fiberoptiske kabler inn og ut av Norge. Lysne II-utvalget framhevet at reglene måtte redusere farene for misbruk av informasjon innhentet fra tilrettelagt innhenting. Utvalgets anbefaling var å lovfeste at Etterretningstjenesten skulle slette all overskuddsinformasjon. Som det framgår av det foreliggende høringsnotatet skal et forbud motvirke formålsglidning. Forbudet skal bidra til å motvirke press i retning av å tillate at informasjon brukes til annet enn til etterretningsformål. Dette skal bidra til at publikum får tillit til at tilrettelagt innhenting ikke brukes for andre formål enn det informasjon er ment til.

Politidirektoratet og Kripos var i sine hørings svar kritiske til flere av til Lysne II-utvalgets vurderinger. Dette gjaldt både omtalen av politiet og utvalgets anbefalinger om et absolutt delingsforbud sett i forhold til aktivitetsplikten som følger av straffeloven §§ 196 og 226, samt barnevernloven § 6-4. Aktivitetsplikten etter disse bestemmelsene gjelder uavhengig av taushetsplikt.

Etter en fornyet gjennomgang opprettholder Forsvarsdepartementet at en mulig formålsglidning tilsier et strengt forbud mot deling av overskuddsinformasjon. Tidligere erfaring skal ifølge departementet vise at når informasjon først er innsamlet, kan det komme press til å bruke informasjonen til andre formål. Et forbud som derimot rendyrker utenlandsetterretningsformålet vil ifølge departementet gi et tydelig signal om at informasjon ikke skal gjenbrukes til andre formål. Dette vil også motvirke et press på lovgiver om mulige framtidige lovendringer.

Departementet erkjenner at et absolutt forbud er krevende sett i sammenheng med den strafferettslige avvergingsplikten, prinsippet om at uskyldige ikke skal bli dømt og statens sikringsplikt etter Grunnloven og Den europeiske menneskerettighetskonvensjon. Dette er grunnlaget for unntaket slik det framgår av lovforslaget § 7-12 annet ledd, se ovenfor, hvor straffbare forhold som er beslektet med Etterretningstjenestens oppdrag foreslås unntatt. De

beslektede forholdene er etter lovforslaget straffeloven kapittel 17 og 18 som omhandler hhv vern av Norges selvstendighet og andre grunnleggende nasjonale interesser, samt terrorhandlinger og terrorrelaterte handlinger.

Politidirektoratet vil først bemerke at rekkevidden av bestemmelsen vil bero på definisjonen av og den nærmere praktiseringen av begrepet "overskuddsinformasjon". Det vises til det som er uttalt ovenfor mht at lovforslagets § 3-1 som omhandler Etterretningstjenestens oppgaver langt på vei også er oppgaver med politiformål.

Som bemerket av Kripos i deres hørings svar så forplikter kunnskap, Kripos uttaler:

"Aktivitetsplikten etter straffeloven § 196 bygger i denne sammenheng på helt sentrale hensyn i et samfunn. Personvern hensyn har her også en side til statens grunnleggende plikt til å beskytte sine borgere, og således ivaretagelse av «offerets personvern». Herunder setter Grunnloven, EMK og FNs barnekonvensjon krav til at myndighetene sikrer borgernes integritet og rettigheter. Alvorlige forhold vil forsterke en forventning om tiltak og oppfølging. Herunder viser vi til uttalelse i Høyesterett i Rt-2013-588 om at EMK art. 1 "...innebærer blant annet at staten har en plikt til, etter forholdene, å ta aktive skritt for å hindre at private krenker hverandre – konvensjonen har i denne forstand også horisontal virkning".

Barn er i en særstilling. Barn skal beskyttes. Vi finner her grunn til å minne om at barns sterke krav på beskyttelse blant annet fremgår av FN's barnevernkonvensjon og Grunnloven § 104 uten at det fremgår at departementet har hensyntatt dette i vurderingen av handleplikt når man kommer til kjennskap om barn som utsettes for overgrep. Kripos finner det så vel rettslig som etisk uholdbart at offentlige myndigheter skal kunne komme til kunnskap om eksempelvis pågående seksuelt misbruk av barn, for så å slette informasjonen uten videre oppfølging."

Innlandet politidistrikt uttaler følgende til straffeloven § 226:

"Hensynene bak straffeloven § 226 er helt fundamentale i et rettssamfunn som vårt, hvor bærebjelken for straffeprosessen er at det er bedre at ti skyldige går fri enn at en uskyldig blir dømt. Opprettholdelse av dette hensynet er viktig for tilliten til Norge som rettstat. Derfor er det også gitt en bestemmelse i straffeloven § 226 som pålegger enhver å gi opplysninger som man har om at uskyldige kan bli tiltalt eller dømt. Unntak gjelder kun for den som ikke kan gjøre det uten å selv utsette seg eller noen av sine nærmeste for straff. Vi kan ikke se at det har gode grunner for seg å etablere et system som unntar enkelte offentlige ansatte for denne plikten. Et slikt system vil kunne undergrave tilliten til noe helt grunnleggende i rettsstaten og føre til meget uheldige enkeltresultater, ved at uskyldige faktisk kan bli dømt for handlinger de ikke har begått."

Kripos uttaler videre:

"Kripos er som nevnt enig i at eksistensen av betryggende prosessuelle rammer og kontrollmekanismer, egnet til å motvirke misbruk og vilkårlighet, er et sentralt element ved forholdsmessighetsvurderingen av tilrettelagt innhenting. Det er ikke tvilsomt at slik informasjonsinnhenting utelukkende må finne sted med utenlandsetterrettingsformål. Vi er da også enig i at bruken av innhentet informasjon,

som et utgangspunkt, må være begrenset av de samme formål. I en samlet vurdering kan Kripos imidlertid ikke se at lovforslagets innskrenking av delingsadgangen, og dermed aktivitetsplikten, verken er nødvendig for at ordningen med tilrettelagt innhenting anses forholdsmessig og kan innføres, eller er rettslig holdbar.

I denne sammenheng mener Kripos at kjernen i hensynet til formålsglidning er knyttet til selve informasjonsinnhenting. En vurdering av risiko for formålsglidning ved sekundærbruk må da ta utgangspunkt i at informasjon det er snakk om å dele allerede vil være innhentet utelukkende med etterretningsformål. Innføringen av strenge rettssikkerhets- og kontrollmekanismer sikrer dette. Politiet vil således ikke ha noen innvirkning på hverken målsøking eller målrettet innhenting, eller noen kunnskap om hvilken overskuddsinformasjon som måtte eksistere.

Dermed vil heller ikke politiet ha noen forutsetning for å etterspørre informasjon fra tjenesten. Det anses da ikke treffende når departementet uttaler at et fremtidig press for tilgang til opplysninger underbygges ved at politiet i lang tid har ønsket seg ordinær datalagring fra elektronisk kommunikasjon til kriminalitetsbekjempelse. Likeså stilles spørsmål ved at departementet mener en slik risiko også synliggjøres av høringsuttalelser til utvalgets rapport fra Riksadvokaten, Politidirektoratet, PST og Kripos. At det i en høring fremmes et ulikt syn på vektingen av sentrale hensyn bør ikke gi grunnlag for en slik slutning. I denne sammenheng må det også kunne legges til grunn at involverte myndigheter opptrer ansvarlig, uavhengig av hvor grensen settes for delingsadgang. Samtidig vil forsøk på misbruk bli avdekket gjennom kontrollmekanismene som innføres.

Faren for formålsglidning må også vurderes i forhold til hvilket omfang av deling man kan stå ovenfor. I høringsnotatet understreker departementet at utlevering av overskuddsinformasjon sjelden eller aldri vil aktualiseres, ettersom innretningen av metoden nettopp har til hensikt å sikre at tjenesten får tilgang til etterretningsrelevant informasjon. Mengden av overskuddsinformasjon vil ifølge departementet derfor være svært begrenset. Tilsynelatende brukes dette som et argument for en restriktiv delingsadgang, ved at deling da uansett ikke vil ha særlig praktisk betydning. Etter Kripos' oppfatning er imidlertid dette vel så relevant for å vurdere hensynet til formålsglidning. Om bruken av en delingsadgang i realiteten vil høre til sjeldenhetene, kan dette vanskelig ses å underbygge risikoen for formålsglidning i særlig grad."

Politidirektoratet tiltrer disse merknadene og mener at hensynet til formålsglidning trekkes for langt i lovforslaget. Den aktuelle overskuddsinformasjonen vil allerede være innhentet og det praktiske omfanget vil etter det opplyste i høringsnotatet bli svært lite. Etter Politidirektoratets oppfatning må hensynet til statens aktivitetsplikt ved kunnskap om øvrig alvorlig kriminalitet veie tungt. På vanlig måte vil fare for misbruk kunne minimaliseres ved et klart hjemmelsgrunnlag for adgang til å dele overskuddsinformasjon og med etablering av kontrollordninger.

Etter dette blir oppfølgingsspørsmålet hvor langt adgangen til å dele overskuddsinformasjon bør gå. Dette bør etter Politidirektoratets vurdering utredes videre.

6. Bevisforbud for opplysninger fra tilrettelagt innhenting

Lovforslaget § 7-13 omhandler bevisforbud for opplysninger innhentet ved tilrettelagt innhenting:

"Informasjon fremkommet gjennom innhenting etter kapittelet her kan ikke brukes som grunnlag for ileggelse av straff eller andre strafferettslige reaksjoner."

Det framgår av høringsnotatet at det særlig er hensynet til å motvirke formålsglidning som tilsier bevisforbud i straffesaker fordi en åpning for dette kan anses å kunne føre til press for å benytte tilgangen i etterforskingen av straffbare handlinger.

Forbudet er i strid med straffeprosessens prinsipp om fri bevisbedømming og som uttalt fra Innlandet politidistrikt må det være gode grunner for å gå bort fra dette grunnleggende prinsippet. Det må heller ikke undervurderes betydningen av at en rettsforfølgning med påfølgende dom kan ha en avvergende effekt på framtidige planlagte hendelser. Straffeforfølgning kan noen ganger være det beste virkemiddelet for å beskytte samfunnet mot de trusler Etterretningstjenesten har som oppgave å innhente informasjon om. Manglende oppklaring og iretteføring av alvorlig kriminalitet som følge av begrensninger i bruken av opplysninger er egnet til å svekke tilliten til politiet, domstolen og det øvrige myndighetsapparatet. Opplysninger som er delt og aktuelle som bevis vil allerede være innhentet med utenlandsetterretningsformål, og politiet vil ikke ha hatt noen innvirkning på innrettingen av denne informasjonsinnhenting.

Politidirektoratet kan i likhet med Kripos ikke se at en adgang til å bruke opplysninger som bevis medfører særlig økt fare for formålsglidning, dersom vilkårene for deling først er oppfylt.

Med hilsen

Håkon Skulstad
konstituert politidirektør

Ole Bredrup Sæverud
fungerende avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Kopi:

- Justis- og beredskapsdepartementet

Vedlegg:

- Høringssvar fra Kripos av 18.02.2019
- Høringssvar fra Innlandet politidistrikt av 29.01.2019
- Politidirektoratets høringssvar av 22.01.2017 til Lysne II-utvalget